

Datum: Donderdag 28 mei 9.00-12.30 uur
Plaats: HIVA - Leuven
Verslag: Magali Decloedt

Overzicht

1. Studievoormiddag: Project SOWEDO en DHO Vlaanderen
2. Duurzame ontwikkeling als kader voor sociaal werk
3. Empowerment in zorg en samenleving
4. Reflecties vanuit de praktijk van het sociaal werk en nabespreking
5. Geplande activiteiten

1. Studievoormiddag: Project SOWEDO en het lerend netwerk van DHO Vlaanderen

Tijdens de studievoormiddag werden de voorlopige resultaten van het conceptuele onderzoek van Project SOWEDO ter discussie voorgelegd. Het project SOWEDO heeft de bedoeling om Sociaal Werk (SoWe) meer dan nu het geval is te oriënteren op duurzame ontwikkeling (DO), en de integratie van ecologische, sociale, economische en participatieve aspecten in het sociaal werk systematisch op te pakken.

Project SOWEDO werkt samen met Duurzaam Hoger Onderwijs Vlaanderen, kortweg DHO Vlaanderen. DHO Vlaanderen organiseert activiteiten voor integratie van duurzame ontwikkeling in het hoger onderwijs. De focus ligt op het integreren van duurzame ontwikkeling in de curricula en in de interne bedrijfsvoering. Dit doen we door kennisuitwisseling en –opbouw via lerende netwerken van docenten en geïnteresseerde professionals uit het werkveld.

Project SOWEDO en DHO Vlaanderen organiseren samen het lerend netwerk 'oriëntatie van sociaal werk op duurzame ontwikkeling'. Alle info over het lerend netwerk vind je in de [folder](#) of op [de webpagina van het lerend netwerk](#).

2. Duurzame ontwikkeling als kader voor sociaal werk

Jef Peeters (KHLeuven), voorzitter van het lerend netwerk, bracht tijdens de studievoormiddag een goed overzicht van wat duurzame ontwikkeling kan betekenen voor het sociaal werk. De info en de slides mogen overgenomen worden om te gebruiken in de eigen lessen.

Je kan de 'basispresentatie duurzame ontwikkeling en sociaal werk' in powerpoint downloaden op de rubriek ['didactisch materiaal'](#) op de webpagina van het lerend netwerk.

3. Empowerment in zorg en samenleving

Tine Van Regenmortel (HIVA) geeft een uiteenzetting over empowerment, als kader voor sociale inclusie en moderne zorg, en koppelt haar bijdrage aan 'duurzame ontwikkeling' als referentiekader voor sociaal werk.

De definitie luidt:

“Empowerment is een proces van versterking waarbij individuen, organisaties en gemeenschappen greep krijgen op de eigen situatie en hun omgeving en dit via het verwerven van controle, het aanscherpen van kritisch bewustzijn en het stimuleren van participatie”.

De verbinding met DO werd gevonden in het versterken van mensen enerzijds en vormen van netwerk- en gemeenschapsofbouw anderzijds.

Enkele raakpunten tussen empowerment en DO op een rijtje:

- Prioritaire aandacht maatschappelijk kwetsbare groepen (intragenerationele solidariteit en ervaringsdeskundigheid)
- De intragenerationaliteit
- Multilevel en interactief
- Positieve invulling van macht (synergie)
- Proces centraal met accent op participatie
- Waardegebonden bv. sociale rechtvaardigheid, gelijke kansen
- Sociale actie en multi-acterschap, gedeelde verantwoordelijkheid
- Veerkracht, waarbij de positief ondersteunende netwerken belangrijk zijn
- Autonomie in verbondenheid (holistisch mensbeeld), link met sociale cohesie
- Belang van sociale netwerken (sociaal kapitaal)
- Duurzaamheid in relaties
- Accent op kwaliteit van leven
- Bottom-up benadering

Je kan de presentatie van Tine Van Regenmortel, alsook haar oratie 'Zwanger van empowerment' (2008), terugvinden op de [webpagina van het lerend netwerk](#).

4. Reflecties vanuit de praktijk van het sociaal werk en nabespreking

Drie praktijkvoorbeelden werden toegelicht:

De uitgedeelde documenten kan je downloaden via de [webpagina van het lerend netwerk](#) (rubriek 'presentaties').

a) Duurzaamheid en jeugdhulpverlening (Jo Voets, Bethanië, Genk)

Duurzaamheid werd benaderd vanuit een sociaal ecologische invalshoek, meer bepaald vanuit de (sociale) omgeving.

b) Duurzaamheid en armoedebestrijding (Moo Laforce, Leren Ondernemen, Leuven)

Duurzaamheid wordt binnen Leren Ondernemen verstaan als 'permanent en in de breedte ondersteunen en structureel werken'

Dit wil zeggen:

- Aan de kant van de mensen blijven staan, ook als professional, zowel op korte als op lange termijn
- Langdurig engagement met het oog op het opbouwen van een vertrouwensrelatie
- De dialoog onderhouden met de mensen, hoe moeilijk het soms ook is. Dat betekent niet enkel luisteren, maar ook je mening zeggen: de mensen confronteren en laten confronteren
- Ze graag zien
- Een permanente plek creëren waar ze kunnen samenkomen, een plek waar ze erkenning krijgen.

c) Duurzaamheid en OCMW (Frank Van Vaerenbergh, OCMW Mol)

In de uiteenzetting van Frank Van Vaerenbergh kwam vooreerst de planet-dimensie van duurzame ontwikkeling naar voren (energiebesparingen, afvalverwerking en regenwaterrecuperatie).

Verder werd voorgesteld hoe er vanuit het OCMW een opbouwwerkproject werd opgezet met sterke duurzaamheidsaccenten, alsook welke projecten rond energie er o.a. in het belang van kansarmen worden georganiseerd.

Nabespreking

De praktijkvoorbeelden gaven telkens een andere nuance van duurzame ontwikkeling. Dat werd positief beoordeeld. Duurzame ontwikkeling is dan ook geen eenduidig begrip. 'Duurzame ontwikkeling' als concept kan vergeleken worden met een concept als 'vrijheid' of 'rechtvaardigheid'. Het is een politiek geladen begrip, dat wordt ingevuld door de wijze waarop mensen naar de werkelijkheid kijken.

Het maatschappijmodel speelt een belangrijke rol. Duurzame ontwikkeling heeft nood aan een relationeel model (holistisch denken, verantwoordelijkheid voor de toekomst, sociale actie binnen ecologische grenzen, etc.). De welvaarstaat creëert afhankelijkheid en geeft ondertussen de illusie dat ze de nevensymptomen (bvb. voor mensen die niet op de reguliere arbeidsmarkt terecht kunnen) zal opvangen. De centrale vraag is hoe een samenleving zich kan organiseren zodat men zorg draagt voor elkaar, in plaats van meer middelen te investeren in de zorg. Structureel (politiek) werken is dan ook een belangrijke factor in het sociaal werk.

Sociaal werkers moeten de politiek in vraag durven stellen, om marginalisering te voorkomen in plaats van de 'kantjes af te ronden'. Maar ook vanuit de (lokale) politiek wordt meer en meer naar samenwerking gezocht met de praktijk van het sociaal werk. In Mol wordt bvb. geïnvesteerd in de dialoog tussen het OCMW en de Vereniging waar armen het woord nemen.

5. Geplande activiteiten

Het lerend netwerk zal een volgende keer samenkomen **op vrijdag 18 september in de voormiddag**. Alle geïnteresseerde docenten en praktijkwerkers zijn welkom.

Blokkeer ook **23 oktober 2009** in je agenda voor een studiedag met de resultaten van het SOWEDO onderzoek en interactieve workshops over de vertaling van 'duurzame ontwikkeling' naar de praktijk van het sociaal werk enerzijds en naar de opleiding sociaal werk anderzijds.

